

Institut for Retsmedicin

Årsberetning 2013

Institut for Retsmedicin i Aarhus varetager retsmedicinske myndighedsopgaver for politikredsene i Nordjylland, Midt- og Vestjylland, Østjylland og Sydøstjylland. Hvert år udarbejdes en opgørelse over de gennemførte retsmedicinske undersøgelser ved instituttet. Herunder findes links til information om udviklingen inden for hver enkelt undersøgelsestype. Årsberetningen indeholder desuden information om bidragsydere til instituttets forskning og undervisning.

Undersøgelsestyper

- **Findestedsundersøgelser**
- **Identifikationer**
- **Ligsyn**
- **Narkotikaundersøgelser**
- **Obduktioner**
- **Personundersøgelser**
- **Retstoksikologiske undersøgelser**
- **Andre ydelser**

Midler, konferencer og kurser

- **Forsknings- og undervisningsmidler**
- **Konferencer og kurser**

Findestedsundersøgelser

Findestedsundersøgelserne vedrører væsentligst drabssuspekterede dødsfald. Det er vigtigt for obducenten allerede på gerningsstedet at kunne se afdøde, medvirke til sikring af spor og dødstidsbestemmelse. Findestedsundersøgelser er særdeles vigtige af hensyn til en senere vurdering af sagen samt i tilfælde, hvor en retsmediciner indkaldes som sagkyndigt vidne.

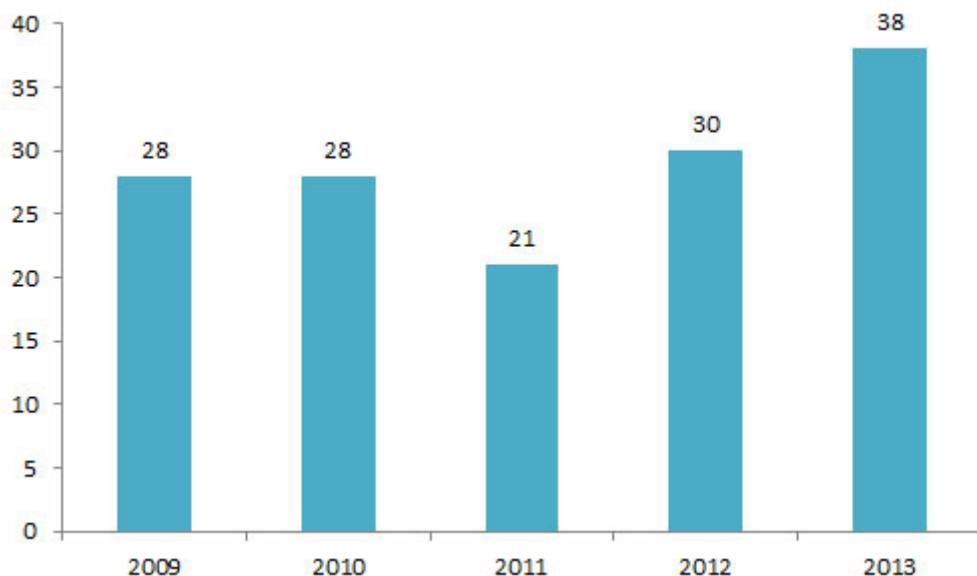
Antal

Antal findestedsundersøgelser/ligbesigtigelser med efterfølgende retslægeligt ligsyn: 38

I to af tilfældene var der to døde.

Alle undersøgelserne blev efterfulgt af obduktion.

Findestedsundersøgelser gennem de senere år

Identifikationer

Identifikationsprocedure

Når afdøde er uidentificeret ved obduktionens påbegyndelse, foretages identifikationsprocedure.

Antal identifikationsprocedurer: 16

Instituttet har i disse tilfælde samarbejdet med:

- Lektor, ph.d. Dorthe Arenholt Bindslev, Institut for Odontologi, Aarhus Universitet
- Lektor, ph.d. Alan Richards, Institut for Odontologi, Aarhus Universitet

Identifikation uden obduktion

I nogle tilfælde har rekvirenten ikke ønsket obduktion, men instituttets medarbejdere har foretaget CT scanning og/eller assisteret ved den odontologiske identifikation.

Antal tilfælde uden obduktion: 8

Endvidere har man samarbejdet med:

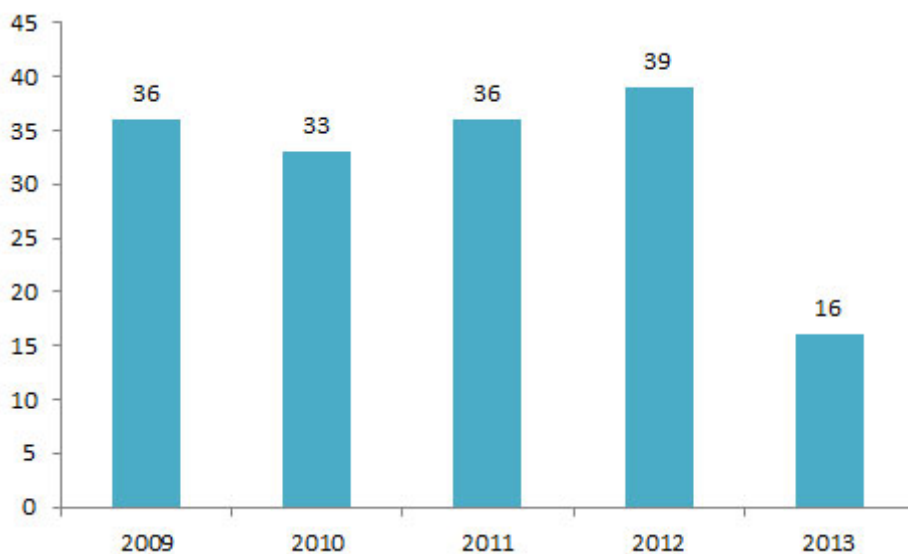
- Lokale politimyndigheder
- Rigspolitiets Eftersøgnings- og Identifikationssektion

Undersøgelser af ligdele

Der er yderligere foretaget undersøgelser af ligdele, som ikke har kunnet identificeres.

Antal undersøgelser af uidentificerbare ligdele: 7

Identifikationer gennem de senere år

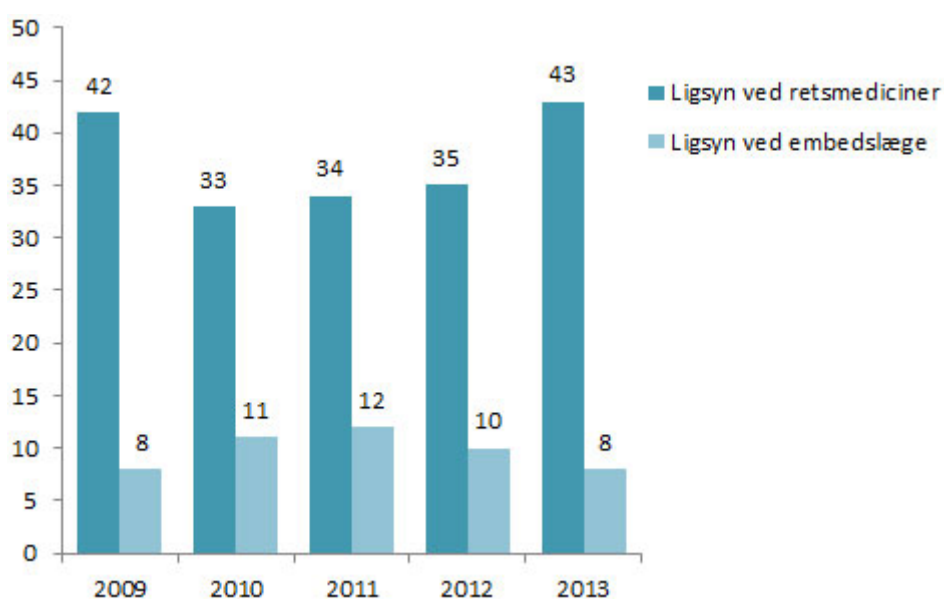

Ligsyn

Visse dødsfald kræver ifølge sundhedsloven afholdelse af et retslægeligt ligsyn. Dette afholdes som oftest af en embedslæge i samarbejde med politiet. I visse tilfælde, eksempelvis ved findestedsundersøgelser, afholdes ligsynet imidlertid af en retsmediciner. I figuren herunder fremgår antallet af ligsyn afholdt af en retsmediciner, samt antallet af ligsyn hvor instituttets retsmedicinske teknikere har assisteret embedslæge og politi ved et ligsyn.

Antallet af retslægelige ligsyn afholdt af embedslæge og politi uden instituttets bistand er ikke angivet i figuren. For oplysninger herom henvises til Sundhedsstyrelsen.

Retslægelige ligsyn gennem de senere år

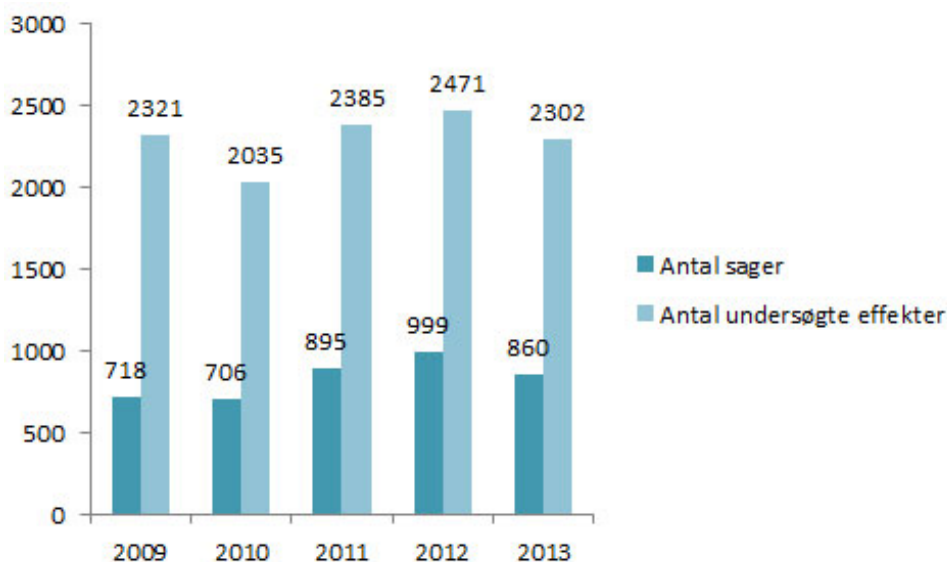

Narkotikaundersøgelser

Instituttet undersøger pulvere, tabletter, væsker og plantemateriale for indhold af euforiserende stoffer, præstationsfremmende stoffer (doping) og lægemidler. Foruden en præcis fastlæggelse af stofmængden, bestemmes stoftypen, renheden og eventuelle tilsætnings- og fyldstoffer i prøven. Instituttet udfører endvidere specialanalyser som sporanalyser og sammenligninger af narkotika samt individuelt tilpassede undersøgelser i sager af speciel politimæssig interesse.

Af figuren herunder fremgår hhv. antallet af sager og effekter som politiet indsendte til undersøgelse det forgangne år. Ikke alle beslaglagte effekter sendes til retskemisk undersøgelse. Den samlede opgørelse over politiets beslaglæggelser af narkotika fremgår af politiets egen hjemmeside.

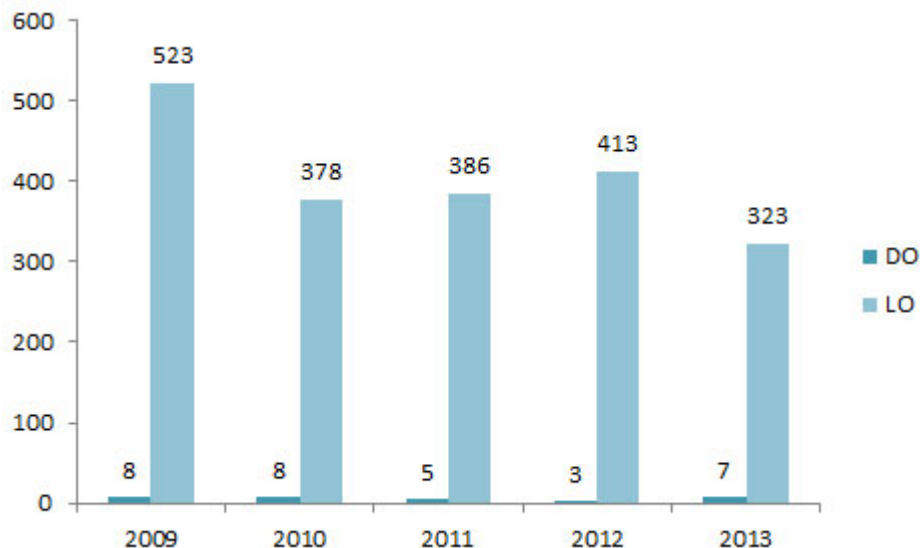
For yderligere information om indholdet af narkotika på gadeplan i Danmark henvises til instituttets publikationer på området.

Obduktioner

Hovedparten af instituttets obduktioner bliver udført på begæring af politiet, enkelte udføres for Den Uafhængige Politiklagemyndighed, for Arbejdsskadestyrelsen eller forsikringsselskaber.

Obduktioner pr. år

DO = Obduktioner begæret af Arbejdsskadestyrelsen og forsikringsselskaber

LO = Obduktioner begæret af politiet eller Den uafhængige Politiklagemyndighed

Retslægelige obduktioner i 2013

<u>Obduktion begæret af</u>	<u>Antal</u>
Politiet	321*
Den uafhængige Politiklagemyndighed	3
Arbejdsskadestyrelsen	5
Forsikringsselskab	1
I alt	330

*I de politibegærede undersøgelser er medregnet 8 undersøgelser af personer, hvor der er foretaget CT scanning og/eller retsodontologisk undersøgelse, men ikke obduktion. Disse 8 er udeladt i de efterfølgende beregninger af dødsomstændigheder og politikredsfordelinger, som således er foretaget på 322 obduktioner.

Obduktionerne for Arbejdsskadestyrelsen vedrører overvejende ældre personer, medens de øvrige har en overvægt af yngre.

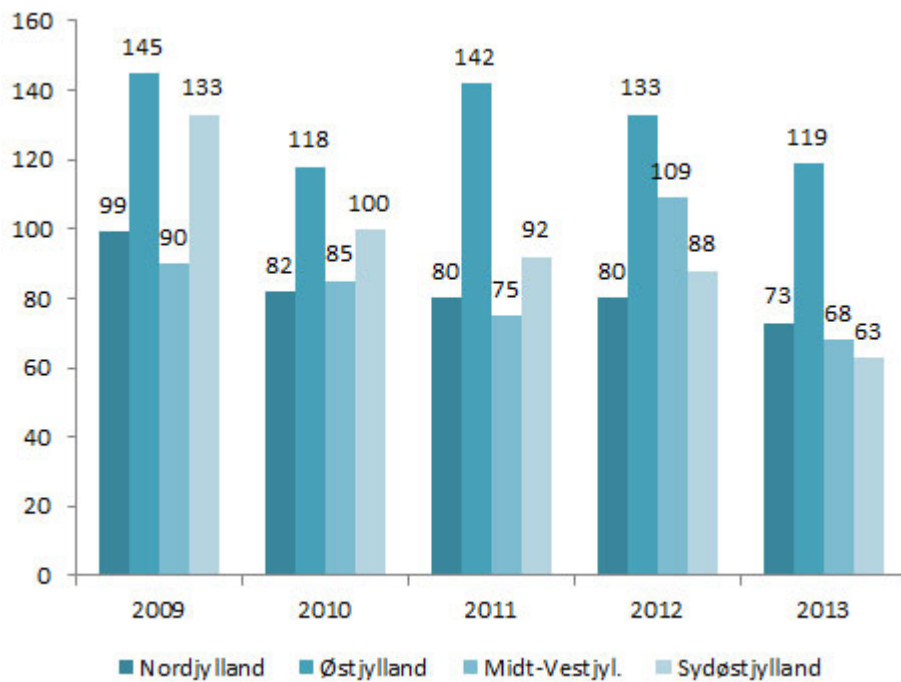
Aldersgruppen 0-14 år

Der er i denne aldersgruppe 6 personer, heraf under 3 under 1 år. Udvikling gennem de senere år

Mere information om obduktionerne

Obduktionsbegæringer fordelt på politikredse

Ny politikreds		Tidligere politikreds	Begæret af politi og uafhængig politiklage-myndighed	Begæret af Arbejdsskade-styrelsen og forsikringsselskab	Obduktioner i alt
01 Nordjylland	73	Aalborg	43	1	44
		Frederikshavn	8	0	8
		Hjørring	16	0	16
		Hobro	5	0	5
		Løgstør	0	0	0
02 Østjylland	118	Grenaa	4	1	5
		Randers	26	1	27
		Aarhus	85	1	86
		Herning	15	0	15
		Holstebro	13	0	13
03 Midt- og Vestjylland	68	Ringkøbing	3	0	3
		Silkeborg	9	0	9
		Skive	7	0	7
		Thisted	13	2	15
		Viborg	6	0	6
04 Syddøstjylland	63	Billund	3	0	3
		Fredericia	5	1	6
		Horsens	18	0	18
		Kolding	12	0	12
		Skanderborg	6	0	6
		Vejle	18	0	18

Kønsfordeling af obduktioner

<u>Køn</u>	<u>Antal</u>
Mænd	221
Kvinder	101

Døds måder

De 322 obduktioner fordeler sig på følgende døds måder:

<u>Døds måder</u>	<u>Antal obduktioner</u>
Naturlig død	151, heraf 2 for tidligt fødte
Ulykke	108
Selv mord	26
Drab/vold	13, heraf 1 barn under 1 år
Uoplyst	24

De tilfælde, hvor døds måden ikke kunne fastslås med sikkerhed, drejer sig væsentligst om forgiftningstilfælde, hvor det kan være vanskeligt at afgøre, om der foreligger ulykke ved overdosering eller selvmord.

Narkomandødsfald

Narkomandødsfald udgør et væsentligt samfundsmæssigt problem. Justitsministeriet udstedte i 1971 et cirkulære, hvor det blev foreskrevet, at der skulle foretages obduktion og retskemisk undersøgelse ved dødsfald, der skete i forbindelse med narkotikamisbrug. Det vil sige at stort set alle narkomaner obduceres, og man har her fået et værdifuldt instrument til at følge situationen på narko-området.

Ved narkoman forstås personer, som har eller har haft et misbrug af narkotiske stoffer, eller hvor der ved retskemisk undersøgelse er påvist forekomst af et ikke lægeordineret narkotisk middel.

Døds måde for personer med narkotikamisbrug obduceret ved Institut for Retsmedicin

<u>Døds måde</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>
Drab	3	4	2	1	4
Naturlig død	27	23	23	14	5
Selv mord	3	4	6	3	4
Ulykke	85	72	71	53	49
Uoplyst	13	8	16	6	8
I alt	131	111	118	77	70

Dødsårsag for personer med narkotikamisbrug obduceret ved Institut for Retsmedicin

<u>Dødsårsag</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>
Andre systemiske lidelser	0	2	3	1	2
Forblødning	2	0	5	2	3
Forgiftning	82	63	71	52	53
Hjerne-/nervesystem	7	3	6	0	1
Hjerte-/karlidelse	9	5	6	6	0
Hormonale lidelser	3	2	0	1	0
Iltmangeltilstande	3	3	2	2	3
Kuldepåvirkning	1	0	0	0	0
Lunge-/luftvejslidelse	11	19	15	8	4
Mave-/tarmkanalslidelse	1	3	1	1	0
Multiple svære traumer	0	2	0	0	1
Sepsis	3	1	0	0	0
Traumatiske tilstande	3	4	3	2	0
Ukendt dødsårsag	6	3	6	2	3
Uspecificeret tilstand	0	1	0	0	0
I alt	131	111	118	77	70

Alder

Mange har været i 30-50 års alderen, men der forekommer også både yngre og ældre personer.

Drab/vold

I instituttets materiale er inkluderet egentlige drab, også krigshandlinger, samt vold med døden til følge, men derimod ikke uagtsomt manddrab, der sædvanligvis klassificeres som ulykke.

Drabsmetoder

<u>Metoder</u>	<u>Antal obducerede</u>
Skarp vold	5
Stump vold	6
Kvælning	2

Kønsfordeling

<u>Køn</u>	<u>Antal</u>
Mænd	8
Kvinder	5

Alder

Ofrenes alder var fra 0 til 89 år.

Udvikling gennem de senere år

<u>Årstal</u>	<u>Antal drab obduceret ved instituttet</u>
2013	13
2012	7
2011	9
2010	13
2009	18
2008	24

Selv mord

En mindre del af instituttets obduktioner vedrørte selvmord. Obduktionsindikationen er ofte differentialdiagnosen mellem selvmord og anden døds måde, dødfundne uden sikker dødsårsag, men også tilfælde, hvor der er mistanke om, at læger har udskrevet medikamenter i for store mængder til suicidalfarlige personer.

<u>Selv mordsmetoder</u>	<u>Antal</u>
Forgiftning*	10
Drukning	3
Hængning m.m.	4
Stik/snit	2
Skud	2
Fald/hop fra højde	3
Andre	2
I alt	26

*Forgiftningerne er overvejende forårsaget af medikamenter eller narkotika, medens relativt få er tekniske gifte, herunder kulilteforgiftninger (biludstødningsgas).

Kønsfordeling

<u>Køn</u>	<u>Antal</u>
Mænd	20
Kvinder	6

Alder

Ofrenes alder var fra 16 til 81 år.

Ulykker

<u>Ulykkestype</u>	<u>Antal obducerede</u>
Forgiftning med medikamenter og narkotika	57
Forgiftning med alkohol m.m.	3
Forgiftning med luftformige st. (kulilte)	6
Trafikulykker	11
Fald	4
Lægelige ulykker/komplikationer	2
Drukning	9
Andre	16
I alt	108

Kønsfordeling

<u>Køn</u>	<u>Antal</u>
Mænd	78
Kvinder	30

Alder

Ofrenes alder var fra 4 til 94 år.

Trafikulykker

Antallet af dødsofre ved trafikulykker har været faldende gennem flere år og er fortsat faldende, men kun relativt få af disse ofre obduceres. Ifølge ligsynsloven skal der foretages obduktion ved strafbare forhold, herunder også uagtsomt manddrab i trafikken, eller hvor der er tvivl om dødsårsagen (ulykke eller naturlig død).

<u>Fordeling af ofre</u>	<u>Antal obducerede</u>
---------------------------------	--------------------------------

Fører af motorkøretøj	4
Passager i motorkøretøj	1
Fodgænger	4
Cyklist	2
I alt	11

To af motorvognsførerne var impliceret i ulykke mod andet motorkøretøj, medens to var ofre for soloulykker, en af cyklisterne blev påkørt bagfra, mens den anden omkom efter at være væltet.

Uoplyst

Af de i alt 24 var der 9 forgiftninger.

I disse tilfælde har man oftest ikke kunnet afgøre, om døds måden var ulykke eller selvmord.

I 10 tilfælde kunne dødsårsagen ikke klarlægges ved obduktionen.

En væsentlig del af disse har været yngre mennesker, der er døde pludseligt og uventet, og hvor obduktion og supplerende undersøgelser ikke har klarlagt dødsårsagen. Man må dog formode, at dødsårsagen har været pludseligt opstået hjerterytmeforstyrrelse, der i visse tilfælde kan være arveligt betinget. Der vil derfor i sådanne tilfælde blive foretaget henvisning af eventuelle familiemedlemmer til specialafdeling for udredning og eventuel genetisk

Naturlig død

Naturlig død udgør en stor gruppe af Institut for Retsmedicins obduktioner. Det drejer sig om sager vedrørende pludselig uventet død, dødfundne, erhvervssygdomme og dødsfald i tilslutning til lægelig behandling, hvor der ikke foreligger en ulykkelig hændelse eller fejl.

Kardiovaskulære lidelser har givet anledning til de fleste dødsfald, men også alkoholbetingede lidelser, blandt andet ketoacidose, forekommer hyppigt.

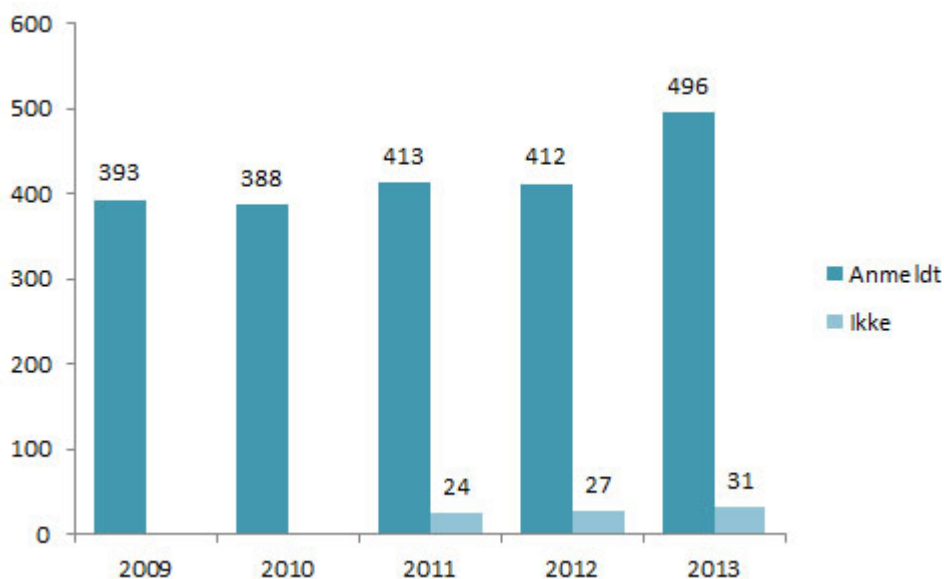
Pludselig spædbarnsdød uden kendt årsag (SIDS) er blevet sjælden; dette er i overensstemmelse med erfaringer fra de øvrige nordiske lande

Personundersøgelser

Undersøgelse af volds- og voldtægtsofre, sigtede (personundersøgelser) i straffesager samt undersøgelse af ofre for tortur udgør en væsentlig del af Institut for Retsmedicins virksomhed.

Personundersøgelserne repræsenterer et udvalgt materiale, idet politiet rekvirerer retsmedicinsk undersøgelse primært efter overtrædelse af straffeloven og i mindre grad efter læsionernes sværhedsgrad. Sagerne bliver derfor præget af forbrydelser mod kønssædeligheden og grovere voldssager, specielt med greb om halsen. De lettere voldssager undersøges af læger på skadestuer og af alment praktiserende læger, som udsteder en politiattest.

Personundersøgelser pr. år

Anmeldt = politianmeldte personundersøgelser

Ikke = ikke-politianmeldte personundersøgelser

I 2011 ændredes procedurerne, således at alle personundersøgelser fik oprettet en sag og blev beskrevet, uanset, om de var politianmeldte eller ej. Derfor er antallet af ikke-anmeldte sager først optalt fra 2011

Mere information om personundersøgelserne

Ikke-politianmeldte

Hvor foretages de ikke-politianmeldte personundersøgelser?

Rekvirent	Undersøgelsessted	Antal
Center for Voldtægtsofre, Region Midt	Center for Voldtægtsofre, Aarhus Universitetshospital	28
Center for Voldtægtsofre, Region Nord	Regionalafsnit Aalborg Sygehus	3
Center for Voldtægtsofre, Region Syd	Center for Voldtægtsofre, Kolding Sygehus	0
Flygtningenævnet/Udlændingestyrelsen*	Institut for Retsmedicin	1
I alt		32

*Undersøgelse for Flygtningenævnet/Udlændingestyrelsen med henblik på følger efter tidligere udsættelse for tortur.

Politianmeldte

Fordeling af politianmeldte personundersøgelser

- Sigtede: 196
- Forurettede: 300

Sigtede

- Mænd: 175
- Kvinder: 21
- Alder: 14-66 år

Sigtede	Antal	Sagstype	Antal undersøgte
		Voldssag	125
Voksne	195	Sædelighedssag	44
		Anden kriminalitet (overvejende brandstiftelse)	26
Børn	1	Voldssag	1

Forurettede

- Mænd: 76
- Kvinder: 166
- Drenge: 18
- Piger: 40

Forurettede Antal		Sagstype	Antal undersøgte
Voksne	242	Voldssag (stump og skarp vold, skud og kvælning)*	108
		Sædelighedssag	132 (1 mand, 131 kvinder)
		Anden kriminalitet	2
Børn	58	Voldssag	25
		Sædelighedssag	32 (3 drenge, 29 piger)
		Anden kriminalitet	1

*Motivet til en del af disse sager kan også være af seksuel karakter.

Efteranmeldte sager

12 voldtægtssager blev efterfølgende anmeldt til politiet og er dermed medtaget i opgørelserne over politianmeldte undersøgelser.

Fordeling på politikredse

Hvor foretages de politianmeldte personundersøgelser?

Rekvirent	Undersøgelsessted	Antal
Østjyllands politi	Institut for Retsmedicin	42
	Center for Voldtægts ofre, Aarhus Universitetshospital	50
	Børnecentret, Skejby Sygehus (CBO)	9
	Andet (eks. undersøgelse på sygehusafdeling)	21
Sydøstjyllands politi	Institut for Retsmedicin	52
	Center for Voldtægts ofre, Aarhus Universitetshospital	26
	Børnecentret, Skejby Sygehus (CBO)	7
	Center for Voldtægts ofre, Kolding Sygehus	0
	Andet (eks. undersøgelse på sygehusafdeling)	17
	Institut for Retsmedicin	1
Nordjyllands politi	Regionalafsnit Aalborg Politigård	63
	Regionalafsnit Aalborg Sygehus	38
	Børnecentret, Skejby Sygehus (CBO)	10
	Andet (eks. undersøgelse på sygehusafdeling)	22
	Center for Voldtægts ofre, Aarhus Universitetshospital	3
	Regionalafsnit Herning Politigård	1
	Institut for Retsmedicin	16
	Regionalafsnit Herning Politigård	31
	Regionalafsnit Herning Sygehus	29
	Regionalafsnit Aalborg Politigård	3
Midt- og Vestjyllands politi	Regionalafsnit Aalborg Sygehus	4
	Center for Voldtægts ofre, Aarhus Universitetshospital	16
	Børnecentret, Skejby Sygehus (CBO)	9
	Andet (eks. undersøgelse på sygehusafdeling)	21
	Center for Voldtægts ofre, Aarhus Universitetshospital	2
	Børnecentret, Skejby Sygehus (CBO)	1
Andet politi (kreds 5, 6, 7 og 9)	Andet (eks. undersøgelse på sygehusafdeling)	2
I alt		496

Retstoksikologiske undersøgelser

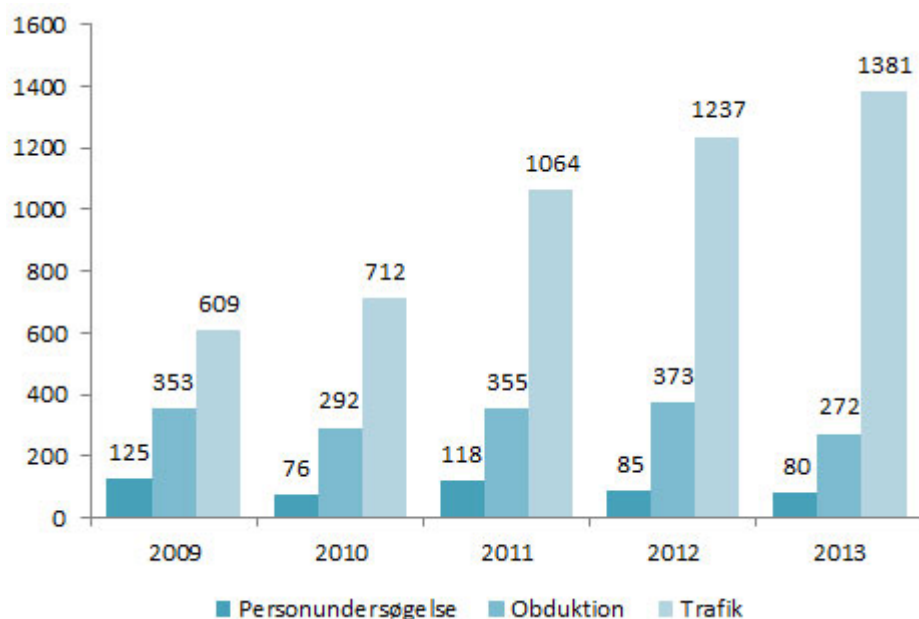
Afdeling for Retskemi udfører avancerede retstoksikologiske undersøgelser for lægemidler og misbrugsstoffer. Analyserne udføres hovedsageligt i biologisk materiale, hvor blod, urin og levervæv er det hyppigst anvendte.

Rekvisitionerne fordeler sig i tre typer af sager:

- Færdselssikkerhed
- Obduktion
- Personundersøgelse

Til hver obduktionssag udarbejdes en individuel toksikologisk vurdering, hvor der tages stilling til de fundne stoffers koncentration, farmakokinetik og farmakodynamik samt deres betydning for dødsfaldet. Herudover ydes rådgivning til afdelingens rekvirenter

Udvikling gennem de senere år

Andre ydelser

Fremmøde i retten

Statsadvokater og Anklagemyndighed samt forsvarsadvokater anmoder ofte om, at retsmedicinere møder i retten som sagkyndige vidner. Det drejer sig om såvel sager vedrørende obduktioner og personundersøgelser som om enkelte udtalelsessager. Fremmøde i retten er ikke alene af betydning for denne, men også for obducenterne og retskemikerne i det videre arbejde samt for kvalitets-sikringen af det retsmedicinske arbejde

Udtalelsessager

Sekundær vurdering af sager til retsligt brug bør principielt foretages af Retslægerådet, men instituttet modtager hvert år et antal sager fra Anklagemyndigheden (politi og statsadvokat) til udtalelse, hyppigt en vurdering af politiattester udstedt af ikke-retsmedicinere. Dette materiale er ofte mangelfuldt eller spinkelt, og det anbefales, at disse undersøgelser primært foretages af retslæger og ikke af skadestue- eller praktiserende læger – især i sager, hvor der er sket overtrædelse af de grovere straffelovsbestemmelser.

Et offer for en seksuel forbrydelse kan uden forudgående henvendelse til politiet anmode om undersøgelse ved et Center for Voldtægtsofre. Såfremt der senere ønskes indgivet sekundær anmeldelse til politiet, afsender instituttet den allerede udfærdigede erklæring til retslig brug samt indsender eventuelt materiale til DNA analyse m.v. efter aftale med politiets efterforsker

Midler, konferencer og kurser

Forsknings- og undervisningsmidler

Tildeling af priser og legater

Pris/legat	Modtager
Afskaffelse af Dyreforsøg i den Videnskabelige Forskning, Anna og Dagny Hjerrilds Fond	Lars Uhrenholt

Fondsfinansieret virksomhed/eksterne bevillinger:

Fond/Bevillingsgiver	Projekt
Aase og Ejnar Danielsens Fond	Hypoxiske forandringer og neurotrope vira i vuggedødsbørn
Aase og Ejnar Danielsens Fond	Retsmedicinsk obduktion i Danmark og Finland
Anna og Dagny Hjerrilds Fond	Molekylær retspatologi – undersøgelse af pludselig uventet død
Bagermester Frode Helles Fond	Trafikmedicinsk forskning
Beckett-Fonden	Dødsfald som følge af betændelse i hjertemuskulaturen
European Chiropractors Union	Morphology and age-related osteoarthritic changes in the cervical spine facet joints
Fonden til Lægevidenskabens Fremme	Medico legal autopsy
Fonden til Lægevidenskabens Fremme	Dødsfald som følge af betændelse i hjertemuskulaturen
Forskningsrådet for Sundhed og Sygdom	Non-enzymatic condensation reactions in-vivo. A novel link between Diet and Disease
Karen Elise Jensens Fond	Core facility for untargeted metabolics
Kirsten Anthonius Legat	Dødsfald som følge af betændelse i hjertemuskulaturen
P. Carl Petersens Fond	Hypoxiske forandringer og neurotrope vira i vugge dødsbørn
Peqqissutsimut	Karakterisering af drab
Region Midtjyllands sundhedsvidenskabelige forskningsfond	Psykisk syge – Metabolisk syndroms betydning
Sophus og Astrid Jacobsens Fond	Genetiske variationer i cellulært stress-respons som årsag til spæd- og småbørnsdød
Sundhedsstyrelsen	Survive
Sundhedsstyrelsen	Narkotika på gadeplan 2011-2013
Sundhedsstyrelsen/Rigspolitiet	Ecstasy projekt 2011-2013
Valdemar Foersom og hustru Thyra, født Otto's fond	Pludselig uventet død – hjertesygdomme med genetisk baggrund

Konferencer og kurser

Videnskabelige konferencer, symposier og møder

Institut for Retsmedicin præsenterer hvert år sin forskning ved nationale og internationale konferencer, symposier og møder. Af tabellen herunder fremgår ved hvilke videnskabelige begivenheder instituttet var repræsenteret i det forgangne år.

Arrangør	Titel	Sted
European Network of Forensic Sciences (ENFSI)	Steering Committee Meeting	Zagreb, Croatia
Executive Seminars in Analytical Chemistry (ESAC)	Konference	København
Society Of Forensic Toxicologists (SOFT)	Conference 2013	Florida, USA
The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA)	Kongres	Lissabon, Portugal
The International Association of Forensic Toxicologists (TIAFT)	Kongres	Funchal, Madeira, Portugal
The Nordic Forensic Toxicology	Seminar 2013	Reykjavik, Island

Kompetenceudvikling

Instituttets medarbejdere deltager løbende i kompetenceudviklende aktiviteter. Herunder angives de væsentligste kurser, som personalet har gennemført det seneste år.

Arrangør	Titel	Sted
Afdeling for Retskemi, AU	Pipetteteknik	Aarhus
Bruker Daltonics	Low Molecular Weight Applications ESI-Q-TOF-MS	Aarhus
Dandilag	Pipetteteknik og kalibrering	Tåstrup
European Network of Forensic Sciences (ENFSI)	Narkotikasammenligningskursus	Bruxelles, Belgien
MSConsult	GC/MS Symposium	DuPont, Brabrand
Phenomenex	The GC Method Development Seminar	Aarhus
Retsmed. Inst. KU	Introduction to Forensic Toxicology	København
Retsmed.Inst. KU	Survive	København
Simcyp (Certara)	Cardiac Safety Course	Sheffield, UK
Aarhus Universitet	Biofunctional Carbohydrates	Aarhus
Aarhus Universitet	Introduction to Multivariate Data Analysis (Chemometrics)	Aarhus